

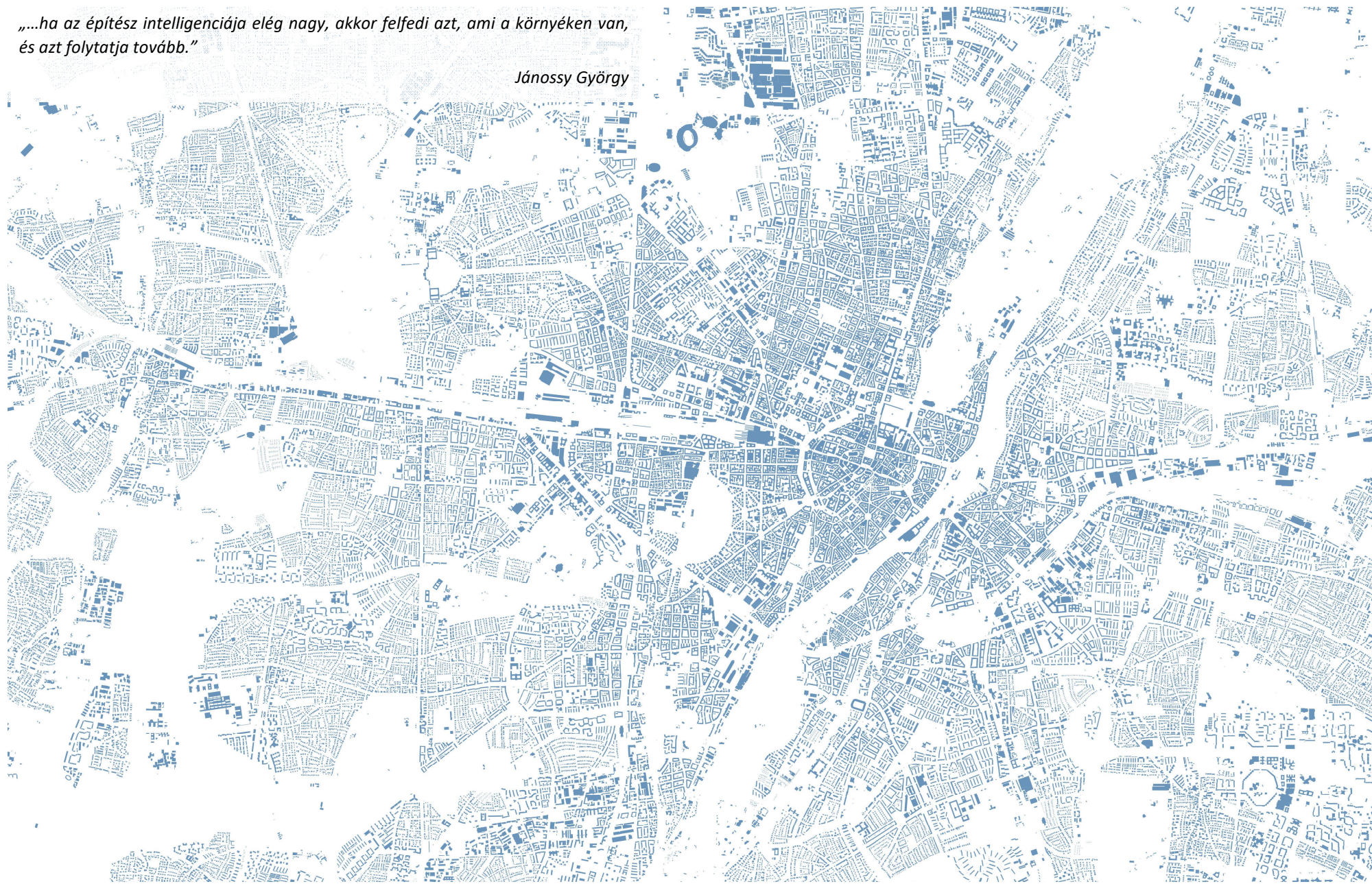
ILLESZKEDÉS ÉS ÚJÍTÁS

AZ ÉPÍTÉSZETI SZÖVET VÁLTOZÁSAINAK MÜNCHENI MODELLJE

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem · **Építőművészeti Doktori Iskola**
DLA Tézisfüzet · Radnai Gergő · Témavezető: Bartók István DLA · München 2021

„...ha az építész intelligenciája elég nagy, akkor felfedi azt, ami a környéken van,
és azt folytatja tovább.”

Jánossy György

1. ábra. Schwarzplan - München (forrás: schwarzplan.eu)

ABSZTRAKT

Az **épített kulturális örökség** a történelem folyamán kialakult települési struktúrákban jól megmutatkozik. A városképet, a tájat meghatározó épületek és építmények identitásképző hatásúak, kapcsolatot teremtenek a gyökerekkel és biztosítják a regionális sokszínűséget. Az épített örökség gondozása és továbbépítése melletti kiegyensúlyozott településfejlesztés korszakonként és korszellemeenként változó mértékű kihívás.

A 2020-as évek Európájának épített környezetében nem lehet illeszkedés nélküli helyzeteket teremtve 'újrakezdeni' a modernizmus *tabula rasa* elve szerint. A már kialakult építészeti közeg szellemi és fizikai adottságaihoz való kapcsolódás révén jöhet létre egy helyi identitással bíró, hiteles és működőképes **építészeti szövet**, mely folyamatosan kiegészíthető, frissíthető, akár felbontható és újra-szőhető a legkülönbözőbb léptékekben.

Az értekezés az **illeszkedés** és az **újítás** szerepét, minőségét és különböző szintjeit vizsgálja az **európai város** építészeti szövetében a **Müncheni modell** konzervatív-progresszív kettős hagyományú példáin keresztül.

AZ ÉPÍTÉS ZET SZÖVETE [I]

1. Rétegződés

A különböző történelmi korok kisebb - nagyobb nyomokat hagynak a fizikai és szellemi környezetükben. Ez az alkotó tevékenységek közül az építészetben a leginkább szembetűnő, a hétköznapokban is tetten érhető jelenség. Minden újonnan testet öltött épület egy már meglévő környezeti struktúrával kerül kapcsolatba. Ha a kontextus figyelembevételével kapcsolódik környezetéhez, akkor kialakul egy folytonosság, melyben az idő előrehaladtával a különböző korok rétegeinek töredékei egy heterogén szövetté ízesülnek.

Az építészet történelmi rétegekből felépülő heterogén szövete stílustól és kortól függetlenül rendelkezhet egy koherens identitással, ha a rétegződést a folyamatos újraértelmezés, a jelen és múlt közti állandó párbeszéd, a reflexió és a kortárs önkifejezés együttesen hatják át. (1. tézis)

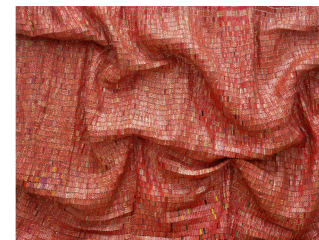
2. ábra. Münchener városszövet 2020
(forrás: schwarzplan.eu)

2 · Lépték

Az építészet szövetét az épületek részletképzésétől a városi utcahálózat strukturális szintjéig változatos nagyságrendű összetevők alkotják. Átalakulásuk, megújulásuk, cseréjük, vagy esetleges hiányuk minden léptékben megfigyelhető. A változás hatása a szövet más léptékű alkotóelemeire is kisugárzik, akár az egész városszövet karakterét befolyásolva.

Az építészeti szövet egységes karakterét alapvetően határozza meg, hogy különböző léptékű elemi alkotórészei átalakulásaik során miként kapcsolódnak a befoglaló közeg fizikai adottságaihoz és történeti – kulturális gyökereihez.

(2. tézis)

3. ábra. El Anatsui: Triumphant scale
(fotó: Radnai Gergő)

ILLESZKEDÉS [II]

3 · Viszonyulás

Az építészet szövetének szerkezete eltérő léptékű és minőségű beavatkozásokkal helyreállítható, kiegészíthető és továbbszőhető.

Az építészeti beavatkozások során a meglévő értékekhez való viszonyulás meghatározza az illeszkedés módját és befolyásolja az építészeti szövet folytonosságát. (3. tézis)

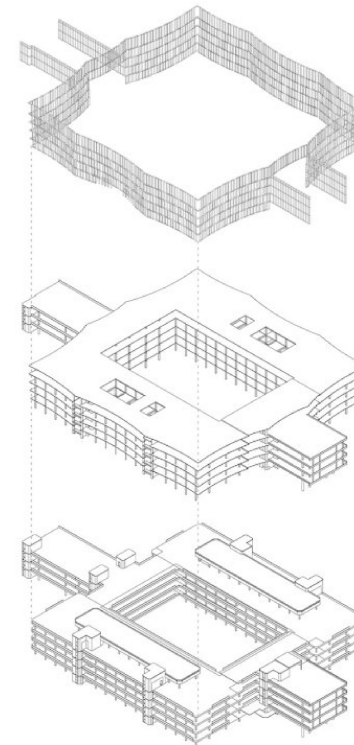

4. ábra. Haus Der Kunst, München
(forrás: davidchipperfield.com)

4 · Beágyazódás

Az települések építészeti szövete több, mint különböző korú és stílusú épületek halmaza. Egyes elemei a szövetben betöltött státuszuktól és használati mintázattól függően környezetükbe integrálódnak és annak szerves részévé válva beágyazódnak.

A beágyazódás akkor tud mélyebben és hosszabb távon megvalósulni, ha az adott helyen és időben megnyilvánuló építészetnek erős szellemi, vagy jelentős fizikai tartalma van, illetve ha rendelkezik a megújuláshoz és átalakuláshoz szükséges szabadsági fokkal. (4. tézis)

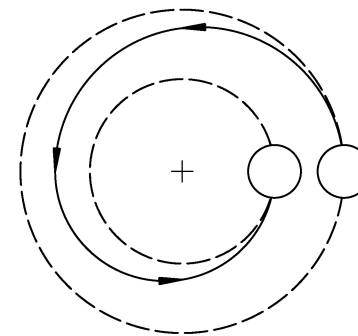
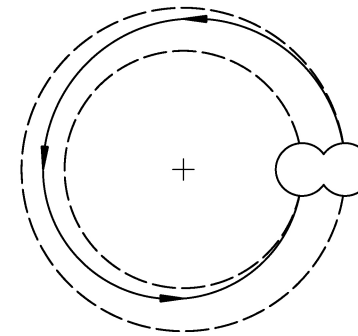
5. ábra. München RE [Sauerbruch Hutton, 2014
(forrás: www.sauerbruchhutton.de)

ÚJÍTÁS [III]

5 • Megújulás

A megújuláshoz a meglévő értékek felkutatása és értékelése után egy fizikai és szellemi értelemben vett lecsupaszítás és visszabontás szükséges addig a mélységig, mely stabil alapot ad a kapcsolódásra. A megújulás lehetősége attól függ, hogy milyen szinten lehet a meglévő építészethez kapcsolódni materiálisan (szerkezetekkel, anyagokkal) és szellemiségben (ideológiákkal, koncepciókkal, stílussal).

A megújulás mértéke csak a meglévő építészeti szövet viszonyában értelmezhető, a szellemi-anyagi tartalmakhoz való kapcsolódási szint határozza meg. (5. tézis)

6. ábra. A változás modellje [Aylward-Lapthorne, 1974]
(grafika: Radnai Gergő)

6 · Jövőképesség

Az építészeti szövet változása és megújulása egy folyamat, mely soha nem ér véget és soha nem zárul le: nem csak a történelmi, hanem a legújabb kortárs építészeti alkotásokat is fejleszteni kell idővel. A dolgozatban a heterogén történelmi város építészeti szövetének folytatásra való alkalmasságát tekintem a fejlődés és fennmaradás – együttesen jövőképesség – fő zálogának.

A történelmi város heterogén építészeti szövetében rejlik a folytathatóság potenciálja, mely minden léptékben biztosítja jövőképességét. (6. tézis)

7. ábra. Folyó és város 1704, 1808, 1891, 2011
(forrás: contourjournal.org)